

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयःनवदेहली

कक्षा – आचार्यद्वितीयवर्षचतुर्थसत्रार्द्ध (शुक्लयजुर्वेद) DSCC 28 (पत्र 1)

प्रस्तावना –

- अस्मिन् पत्रे अग्निष्टोमयागसम्बद्धानां मन्त्राणाम् भाष्याध्ययनं करिष्यन्ति । श्रौतयज्ञेषु प्रकृतिभूतः सोमयज्ञः अस्ति अग्निष्टोमः । अग्निष्टोमस्य स्वरूपज्ञानं विज्ञाय अन्यविकृतिभूतयागानामपि स्वरूपज्ञानं सम्पादयितुं शक्यन्ति । अग्निष्टोममन्त्रभाष्याध्ययनेन कर्मस्वरूपं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।

उद्देश्यम् –

- अग्निष्टोमस्य स्वरूपज्ञानम् ।
- सोमविकृतियागानां सामान्यस्वरूपज्ञानम् ।
- अग्निष्टोमे अध्यवर्युक्तकृत्क्रियायाः ज्ञानम् ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानम् ।

सङ्गतिः –

- शुक्लयजुर्वेदस्य माध्यन्दिनसंहितायाः षष्ठसप्तमाध्यायगतमन्त्राणां विषयाणां च तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलितांशः –

- अग्निष्टोमे यूपसंस्कारात्आतिथ्येष्टौ हविर्गहणान्तमन्त्राणां भाष्यम् अधिगमिष्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।
- अग्निष्टोमस्य अनुष्ठानप्रक्रियां ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- मन्त्रे विनियोगार्षिच्छन्दोदैवतज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनः एतत्पत्रान्तर्गतं विषयज्ञानं द्रढयिष्यन्ति ।

पत्रकोडएवंविषय	पाठ्यवस्तुविवरण	क्रेडिट
DSCC 28 शोधपरकस्वशास्त्रीयविषयः	अग्निष्टोममन्त्रभाष्यम्- यूपसंस्कारात् सोमाभिषवोद्योगपर्यन्तमन्त्राः (षष्ठाध्यायः) Unit – 1 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• 1 – 19 कण्डिकाः Unit – 2 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• 20 – 37 कण्डिकाः अग्निष्टोममन्त्रभाष्यम् –ग्रहग्रहणमन्त्राः(सप्तमाध्यायः) Unit – 3 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• 1 – 24 कण्डिकाः Unit – 3 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• 25 – 48 कण्डिकाः	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ	वाजसनेयिमाध्यन्दिनसंहितामहीधरभाष्यसंवलिता(6-7 अध्यायौ)	

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयःनवदेहली

कक्षा – आचार्यद्वितीयवर्षचतुर्थसत्रार्द्ध (शुक्लयजुर्वेद) DSCC 29 (पत्र 2)

प्रस्तावना –

- वेदप्रतिपादितानां यागानाम् अवगमनाय सम्यक् प्रयोगज्ञानाय च श्रौतसूत्राणामध्ययनम् अत्यन्तमावश्यकमस्ति । तत्रापि शुक्लयजुर्वेदस्य श्रौतसूत्रमस्ति कात्यायनश्रौतसूत्रम् । चातुर्मास्ययागपरिचयाय श्रौतसूत्रस्य अध्ययनम् अपेक्ष्यते । अतः तद्बोधनाय कात्यायनश्रौतसूत्रस्य पञ्चमाध्यायः पाठ्यते । दशोपनिषत्सु ईशोपनिषदः महत्त्वं सर्वोपरि अस्ति ।

उद्देश्यम् –

- कात्यायनश्रौतसूत्रमन्तरा चातुर्मास्यविधिं नैव अवबोद्धुं शक्यते । अतः कात्यायनश्रौतसूत्रमनुवर्तते । दशोपनिषत्सु अतीव महत्त्वपूर्णा उपनिषद् ईशोपनिषद् । अतस्तस्याः उपनिषदः सभाष्यमध्ययनम् अनुवर्तते ।

सङ्गतिः –

- चातुर्मास्यप्रकरणम् अदित्येष्टिः पितृयेष्टिः मित्रविन्देष्टिः च उपक्रम्यते । कर्मकाण्डेन सह ज्ञानकाण्डस्य विषयावगमनाय ईशोपनिषद् उपक्रम्यते ।

फलतांशः –

- विद्यार्थिनः चातुर्मास्यविधिम् अवबोद्धुं शक्यन्ति । महीधरदिशा ईशोपनिषदः तत्त्वमवगन्तुं शक्यन्ति ।

पत्रकोडएवंविषय	पाठ्यवस्तुविवरण	क्रेडिट
DSCC 29 शोधपरकस्वशास्त्रीयविषयः	कात्यायनश्रौतसूत्रम् (पञ्चमोऽध्यायः) Unit – 1 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• चातुर्मास्यकालविधानात् वाजिननिषेचनपर्यन्तम् (1-4 कण्डिकाः) Unit – 2 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• करीरफलप्रक्षेपणात् समानयनवर्जनपर्यन्तम् (5-8 कण्डिकाः) Unit – 3 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• प्रयाजानूयाजहोमात् दक्षिणाविधानपर्यन्तम् (9-13 कण्डिकाः) Unit – 4 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">• ईशोपनिषद् सम्पूर्णा (महीधरभाष्यसहिता)	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ	कात्यायनश्रौतसूत्रम्, वाजसनेयिमाध्यन्दिनसंहितामहीधरभाष्यसंवलितता	

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयःनवदेहली

कक्षा – आचार्यद्वितीयवर्षचतुर्थसत्रार्द्ध (शुक्लयजुर्वेद) DSCC 30 (पत्र 3)

प्रस्तावना –

- अस्मिन् पत्रे यास्कनिरुक्ते पञ्चम-षष्ठ-त्रयोदशाध्यायानाम् अध्ययनं करिष्यन्ति । वेदार्थावगमनाय निरुक्तज्ञानं परमावश्यकम् । अतः अस्मिन् पत्रे निरुक्तस्य अध्यापनं विधीयते । निरुक्ताध्ययनेन वेदार्थज्ञानं निरुक्तसिद्धान्तान् च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।

उद्देश्यम् –

- विविधवैदिकशब्दानां मन्त्राणां च निरुक्तानुसारं निरुक्तिम् अर्थं च ज्ञास्यन्ति ।
- त्रयोदशाध्याये अतिस्तुतीनां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः –

- शुक्लयजुर्वेदप्रातिशाख्यस्थविषयाणां निरुक्तानुसारम् एकार्थकानेकशब्दानाम् अतिस्तुतीनां च तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलतांशः –

- निरुक्तानुसारम् एकार्थकानेकशब्दानां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।
- त्रयोदशाध्याये अतिस्तुतीनां ज्ञानेन विविधमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।

पत्रकोडएवंविषय	पाठ्यवस्तुविवरण	क्रेडिट
DSCC 30 शोधपरकस्वशास्त्रीयविषयः	निरुक्ते 5, 6, 13 अध्यायाः Unit – 1 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">● पञ्चमाध्याये 1 – 2 पादौ Unit – 2 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">● पञ्चमाध्याये 3 – 4 पादौ Unit – 3 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">● षष्ठाध्याये 1 – 3 पादाः Unit – 4 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none">● षष्ठाध्याये 4 – 6 पादाः● त्रयोदशाध्यायः सम्पूर्णः	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ	दुर्गवृत्तिसहितनिरुक्तम्	